

BUSINESS SENSE

Biashara inazingatia zana za ngazi zinazofuatwa na wajasiriamali au wamiliki wa Biashara Ndogo.

INAYOFUATA NI MSURURU WA ELIMU YA KIFEDHA INAO JADILI UMUHIMU WA TAARIFA ZA FEDHA KATIKA BIASHARA.

Muhtasari

Kujenga na kuendesha biashara si jambo ndogo, na kuelewa fedha za biashara inakusadia wewe kufikia malengo katika biashara yako. Ikiwa wewe ni kama wajasiriamali wengi, una ufahamu ujumla wa mapato dhidi ya gharama. Unajua wapi pa kuangalia taarifa zako za fedha ili kuona ni kiasi gani cha fedha ulicho nacho katika benki au kutambua mapato yako halisi. Hata hivyo, huenda usijue jinsi ya kutumia data ya kifedha uliyo nayo

ili kuinua uwezo wako wa kufanya maamuzi na mazungumzo na ujuzi wa uongozi. Katika Msururu wetu wa Elimu ya Kifedha, hutoa baadhi ya elimu ya msingi ya kifedha kwa wajasiriamali na wafanya biashara ndogo ili kukusaidia kuelewa jinsi taarifa mahususi za kifedha zilivyo kama dashibodi ya biashara yako na jinsi data hii muhimu na taratibu na desturi zenye nidhamu zinavyoweza kukuweka. katika njia ya kufikia malengo ya biashara yako.

Msururu wa Elimu ya Kifedha hushughulikia mada zifuatazo na jukumu muhimu walilionalo kwenye mafanikio ya biashara yako:

- **Umuhimu wa Taarifa za Fedha**
- **Umuhimu wa Taarifa za Mtiririko wa Pesa na Kiolezo cha Mtiririko wa Pesa cha wiki 13**
- **Madhumuni ya Udhhibiti wa Biashara**
- **Madhumuni ya Udhhibiti wa Ndani**
- **Majukumu ya Kiutendaji na Maelezo juu ya Ngazi tofauti za Uhasibu wa Biashara**

Business Sense ni chanzo kisicho na fujo cha habari ambacho huingia moja kwa moja kwenye moyo wa kile ambacho wamiliki wa biashara ndogo wanahitaji: zana muhimu na nyenzo za habari kusaidia biashara zao kukua. Mfululizo huu ukiandikwa na timu yetu ya wakufunzi wa biashara, unashiriki uzoefu wao wa miongo kadhaa katika maeneo kama vile fedha, shughuli, mauzo na masoko, rasilimali watu, uongozi na utawala. Business Sense/ Umaana Wa Biashara imeundwa ili kuwapa wajasiriamali na wafanyabiashara wadogo wadogo katika sekta mbalimbali, zikiwemo kilimo, misitu, usimamizi wa taka, nishati mbadala, na teknolojia ya mazingira, pamoja na mapendekezo na ushauri wa kivitendo ili kusaidia biashara zao sio tu ziendelee bali zistawi.

Mafunzo yetu ya usimamizi wa biashara na Mwongozo wa Nyenzo ya Sense ya Biashara imeundwa ili kuharakisha ukuaji wa biashara tunazofanya nazo kazi na kupanua uwezo wa uongozi wa wajasiriamali wanaomiliki na kusimamia biashara hizi.

Tungependa Kukusaidai Wewe na Biashara yako

Mfuko wa Kazi Endelevu wa Vermont unatoa mafunzo maalum ya usimamizi wa biashara, usaidizi wa ujasiriamali, na mafunzo ili kuwaweka wajasiriamali wanaoishi Vermont na wamiliki wa biashara ndogo ndogo katika sekta zetu za soko zilizoteuliwa kwa ukuaji na mafanikio ya muda mrefu. Tunashirikiana na serikali ya jimbo, biashara za sekta binafsi na mashirika yasiyo ya faida ili kujenga mustakabali mzuri wa kiuchumi, kijamii na kiikolojia wa Vermont. Jifunze zaidi katika [VSJF.org](https://www.vsjf.org) kwa kusihirikiana na Mfuko wa Kazi Endelevu wa Vermont. Tunakusihii uendelea kujifunza zaidi kwenye mafunzo haya.

Vermont Sustainable Jobs Fund

Accelerating Sustainable Economic Development

[Jifunze zaidi](#)

BUSINESS SENSE

Biashara inazingatia zana za ngazi zinazofuatwa na wajasiriamali au wamiliki wa Biashara Ndogo.

INAYOFUATA NI MSURURU WA ELIMU YA KIFEDHA INAO JADILI
UMUHIMU WA TAARIFA ZA FEDHA KATIKA BIASHARA.

Taarifa za Fedha

Kwa nini jambo hili ni muhimu?

Taarifa za fedha ni muhimu kwani zinaonyesha kwa usahihi utendaji wa biashara na kifedha nafasi. Maarifa ambayo taarifa za fedha hutoa hutoa vigezo vya utendakazi vya zamani na vya sasa ambavyo vinafahamisha kufanya maamuzi. Taarifa za fedha husaidia wamiliki na wasimamizi wa biashara kufanya marekebisho madogo na/au kubainisha mwelekeo wa siku zijazo wa biashara ili kujumuisha upanuzi, ufadhili na hata uuzaji kwa kutoa data inayoonyesha ni vipengele vipi vya shughuli za kampuni vinavyoleta faida rahisi zaidi kwa wawekezaji. Kwa kuchapisha taarifa za fedha, usimamizi unaweza pia kuwasiliana na wahusika wa nje wanaovutiwa, kama vile washikadau, wawekezaji, wanahabari na wachambuzi wa sekta hiyo kuhusu mafanikio yake ya kibiashara.

Vermont Sustainable Jobs Fund

Taarifa za Fedha

Fedha na Uhasibu ni mara chache mada zinazowasisimua wajasiriamali, lakini ni muhimu kwa mafanikio ya biashara yoyote iwe ya kuanzia au biashara iliyoimarika. Ikiwa unaona shughuli za kifedha sio muhimu au za kawaida, unakosa fursa ya kuelewa kikamilifu biashara yako na kufanya maamuzi sahihi ili kuondokana na changamoto za biashara yako. Unaweza pia kuzuia ukuaji wa siku zijazo wa biashara yako kupitia usaidizi wa mabanki na/au wawekezaji ambao hawatategemea tu imani yako bali ufahamu wako wa kina wa jinsi biashara yako inavyofanya kazi.

Taarifa kuu tatu za kifedha kimsingi zinaunda "ugha ya biashara."

Taarifa hizi hutoa njia wazi na bora kwako kuwasiliana na mabanki, wawekezaji watarajiwa, wachuuzi na wafanyakazi - na pia kukuambia jinsi biashara yako inavyofanya kazi.

Taarifa tatu za fedha ni:

- (1) Mizania
- (2) Taarifa ya Mapato (pia inajulikana kama P&L au Taarifa ya Faida na Hasara)
- (3) Taarifa ya Mtiririko wa Fedha.

Katika njia ya msingi ya uhasibu, Mapato na Gharama hutumiwa pesa zinapopokelewa au kulipwa, kama vile uhasibu wa kaya. Pia, biashara nyingi hutumia njia hii rahisi ya msingi wa pesa wakati wa kuanza kwa sababu na ni rahisi kuelewa. Mbinu hii ya uhasibu inaweza kuendelea kuwa muhimu ikiwa biashara itakusanya pesa mara moja bidhaa au huduma inapowasilishwa, na ikiwa wachuuzi watalipwa wiki ileile ambayo bili zinapokelewa. Hata hivyo, mbinu ya msingi wa fedha hailingani kwa usahihi mapato na gharama zinazohusiana nayo katika muda huo huo ikiwa masharti ya mkopo yanatolewa, ikiwa kuna ucheleweshaji wa kulipa bili, au kwa gharama zinazolipwa kwa mkupuo lakini zinazohusiana na mwaka mzima - kama vile malipo ya bima au usajili. Biashara nyingi hatimaye huhamia kwenye mbinu ya uhasibu ambayo inatambua mapato yanapokatikana na gharama zinapotumika badala ya wakati pesa taslimu inapopokelewa au kulipwa. Mbinu ya kulimbikiza inatoa picha sahihi zaidi ya faida katika kipindi cha muda ambacho ni muhimu kwa biashara inayokua kuelewa. Katika uhasibu wa fedha taslimu na njia ya nyongeza (accrual basis) taarifa zote tatu zinahusiana. Hata hivyo, ni umaridadi wa uhusiano huu baina ya uhasibu unaomwezesha Mjasiriamali kujua kama

BUSINESS SENSE

Biashara inazingatia zana za ngazi zinazofuatwa na wajasiriamali au wamiliki wa Biashara Ndogo.

mauzo yanaongezeka, kama fedha zipo na zitatosha kutimiza wajibu na kama hali ya jumla ya biashara inaimarika au kuzorota. Sehemu iliyobaki ya kifungo hiki inarejelea uhasibu wa ziada.

Karatasi ya Mizani

Salio ni taarifa ya hali ya kifedha ya kampuni kwa wakati fulani, au muhtasari unaoonyesha thamani ya kampuni yako. Laha ya Mizani ina aina tatu kuu za maingizo: Raslimali, Madeni na Usawa wa Wanahisa. Karatasi ya Mizani inaweza kukuambia kile unachodaiwa na ambacho bado haujapokea, kile unachodaiwa na wengine na bado hujalipa, pesa taslimu uliyonayo benki, vifaa unavyomiliki moja kwa moja, na vifaa ambavyo bado unaweza kudaiwa. na hesabu (malighafi na bidhaa za kumaliza), uboreshaji wa samani na ukodishaji. Mizania pia inazingatia deni pamoja na uwekezaji.

Taarifa ya Mapato

Taarifa ya Mapato (au Faida na Hasara) ni taarifa ya mapato, gharama, na faida (au hasara) ambayo biashara imepata kwa muda. Kwa ujumla, muda hupimwa kwa miezi na hukusanywa kwa mwaka wa

kalenda. Muhimu zaidi, tarehe ya Taarifa ya Mapato na Laha ya Mizani lazima iwe sawa ili faida au hasara kwenye Taarifa ya Mapato na Mapato halisi kwenye Laha ya Mizani zilingane, kumaanisha kuwa ni nambari sawa.

Taarifa ya Mtiririko wa Fedha

Taarifa ya Mtiririko wa Fedha, pia inajulikana kama Vyanzo na Matumizi ya Fedha, imejumuishwa na CPA katika taarifa za fedha zilizokaguliwa. Hata hivyo, taarifa hiyo ni taswira tuli ya historia ya vyanzo na matumizi ya fedha hadi mwisho wa kipindi maalum ambacho kinaripotiwa.

Wasimamizi wa biashara ndogo wanahitaji aina nyingine ya mtiririko wa pesa unaoripoti wiki chache au miezi kadhaa ya historia na pia miradi ya mtiririko wa pesa katika siku zijazo. Mtiririko huu wa pesa umejengwa kwenye lahajedwali. Inapendekezwa sana kwa biashara kuangalia mtiririko wa pesa kwa muda wa wiki 13 mfululizo, au kwa ufanisi robo ya mwaka. Kiolezo cha Mtiririko wa Pesa cha Wiki 13 kinapatikana katika Mfululizo huu kwa marejeleo yako ili kukuwezesha kuchunguza mtiririko wa pesa za biashara yako.

Maafisa wa mikopo na wawekezaji wanaweza kutaka kuona mtiririko wa pesa wa miezi au miaka ili waweze kufanya uamuzi sahihi kuhusu uwezekano wa baadaye wa biashara yako. Mtiririko wa fedha kama taarifa ya kifedha ya usimamizi inaweza kuwa muhimu kuliko zote kwa sababu katika biashara ya ujasiriamali "Cash is King." Au "Pesa Ndio Msema Yote." Ingawa Taarifa yako ya Mapato inaweza kuonyesha kuwa unapata faida, ikiwa pesa taslimu yako itaunganishwa kwenye orodha, au mapokezi yako yamechelewa, hutaweza kufikia orodha ya malipo na kuwalipa wasambazaji wako. Mwishowe - ukiishiwa na pesa taslimu, huna biashara.

Business Sense ni chanzo kisicho na fujo cha habari ambacho huingia moja kwa moja kwenye moyo wa kile ambacho wamiliki wa biashara ndogo wanahitaji: zana muhimu na nyenzo za habari kusaidia biashara zao kukua. Mfululizo huu ukiandikwa na timu yetu ya wakufunzi wa biashara, unashiriki uzoefu wao wa miongo kadhaa katika maeneo kama vile fedha, shughuli, mauzo na masoko, rasilimali watu, uongozi na utawala. Business Sense/ Umaana Wa Biashara imeundwa ili kuwapa wajasiriamali na wafanyabiashara wadogo wadogo katika sekta mbalimbali, zikiwemo kilimo, misitu, usimamizi wa taka, nishati mbadala, na teknolojia ya mazingira, pamoja na mapendekezo na ushauri wa kivitendo ili kusaidia biashara zao sio tu ziendeleo bali zistawi.

Mafunzo yetu ya usimamizi wa biashara na Mwongozo wa Nyenzo ya Sense ya Biashara imeundwa ili kuharakisha ukuaji wa biashara tunazofanya nazo kazi na kupanua uwezo wa uongozi wa wajasiriamali wanaomiliki na kusimamia biashara hizi.

Tungependa Kukusaidai Wewe na Biashara yako

Mfuko wa Kazi Endelevu wa Vermont unatoa mafunzo maalum ya usimamizi wa biashara, usaidizi wa ujasiriamali, na mafunzo ili kuwaweka wajasiriamali wanaoishi Vermont na wamiliki wa biashara ndogo ndogo katika sekta zetu za soko zilizoteuliwa kwa ukuaji na mafanikio ya muda mrefu. Tunashirikiana na serikali ya jimbo, biashara za sekta binafsi na mashirika yasiyo ya faida ili kujenga mustakabali mzuri wa kiuchumi, kijamii na kiikolojia wa Vermont. Jifunze zaidi katika [VSJF.org](https://www.vsjf.org) kwa kushirikiana na Mfuko wa Kazi Endelevu wa Vermont. Tunakusihii uendelea kujifunza zaidi kwenye mafunzo haya.

Vermont Sustainable Jobs Fund

Accelerating Sustainable Economic Development

Jifunze zaidi

BUSINESS SENSE

Biashara inazingatia zana za ngazi zinazofuatwa na wajasiriamali au wamiliki wa Biashara Ndogo.

INAYOFUATA NI MSURURU WA ELIMU YA KIFEDHA INAO JADILI UMUHIMU WA TAARIFA ZA FEDHA KATIKA BIASHARA.

Mtiliko wa kifedha kwa Mdaa wa Wiki 13

Kwa nini jambo hili ni muhimu?

Mtiririko wa pesa unaweza kuwa kipimo muhimu zaidi cha afya ya biashara yako na hatimayemafanikio kuliko mapato au faida yako. Na je, Kwa nini, ? Kwa sababu bila fedha taslimu, huwezi kulipa bili zako au wafanyakazi wako. Vilevile, huwezi kununua hesabu, huwezi kulipa kodi, na hakika huwezi kumudu kuwekeza katika siku zijazo za biashara yako. Muhimu zaidi, bila uingaji mzuri wa pesa taslimu, huwezi kuendeleza shughuli za biashara za kila siku. Kwa hivo, unahitaji pesa kwenye benki kufanya manunuzi ambayo yanafanya biashara yako iendeleo na kukusaidia kuepuka madeni yasiyo ya lazima. Tena, unapokuwa na mtiririko mzuri wa pesa, unapata pesa za kutosha kulipia bili zako na hata kuwekeza tena katika biashara yako, kupanua shughuli na kuajiri wafanyakazi wapya.

Taarifa za mtiririko wa pesa ni mojawapo ya nyaraka muhimu ambazo wawekezaji huangalia wanapoamua kufadhili biashara yako.

Wakati wowote, hifadhi pamoja taarifa ya faida na hasara (mapato) na mizania, taarifa ya mtiririko wa fedha inaonyesha hali ya biashara yako, ambayo husaidia wawekezaji kuamua ikiwa wanakuamini kwa pesa zao.

Vermont Sustainable Jobs Fund

Mtiririko wa Fedha wa Wiki 13

Taarifa ya Mtiririko wa Fedha, pia inajulikana kama Vyanzo na Matumizi ya Fedha, imejumuishwa na CPA katika taarifa za fedha zilizokaguliwa. Hata hivyo, taarifa hiyo ni taswira tuli ya historia ya vyanzo na matumizi ya fedha hadi mwisho wa kipindi maalum ambacho kinaripotiwa. Wasimamizi wa biashara ndogo wanahitaji aina nyingine ya mtiririko wa pesa unaoripoti wiki chache au miezi kadhaa ya historia na pia miradi ya mtiririko wa pesa katika siku zijazo. Mtiririko huu wa pesa umejengwa kwenye lahajedwali.

Inapendekezwa sana kwa biashara kuangalia mtiririko wa pesa kwa muda wa wiki 13 mfululizo, au kwa ufanisi robo ya mwaka. Maafisa wa mikopo na wawekezaji wanaweza kutaka kuona mtiririko wa pesa wa miezi au miaka ili waweze kufanya uamuzi sahihi kuhusu uwezekano wa baadaye wa biashara yako. Mtiririko wa fedha kama taarifa ya fedha ya usimamizi inaweza kuwa muhimu kuliko zote kwa sababu katika biashara ya ujasiriamali "Cash is King" au "Pesa Ndio Msema Yote." Ingawa Taarifa yako ya Mapato inaweza kuonyesha kuwa unapata faida, ikiwa pesa zako zimeunganishwa kwenye orodha, au mapokezi yako yamechelewa, hutaweza kukidhi orodha ya malipo na kuwalipa wasambazaji wako.

Mstari wa chini - ukiishiwa na pesa taslimu, huna biashara.

Rahisi na faafu katika kudhibiti pesa taslimu, kiolezo cha mtiririko wa pesa kilichotolewa katika Msururu huu ni cha kawaida na kinatambuliwa na wenye benki na wawekezaji, na kitakuwa zana ya lazima kwa wamiliki na wasimamizi.

Baadhi ya Dhana za Msingi Zinazohusiana na Taarifa za Mtiririko wa Fedha:

1. Mauzo ya Taarifa ya Mapato (yajulikanayo kama P&L, au Taarifa ya Faida na Hasara) hailingani na pesa taslimu katika uhasibu wa ziada ambayo inapendekezwa kwa nia ya biashara yoyote ya kukua.

- Mapokezi yanatambuliwa kama mapato yanapotumwa, lakini risiti ya pesa inaweza kuchelewa.
- Mizozo/Marejesho yatapunguza pesa taslimu zinazolingia.
- Kulingana na wakati wateja wanapokea bidhaa zako, malipo yanaweza au yasikubaliane na masharti ya malipo uliyoweka.
- Kulingana na masharti ya wachuuzi wako, unaweza kuhitaji kulipa ankara zao kwa wakati unaofaa ili kupunguza pesa taslimu.

2. Ununuzi wa Malighafi kwa kawaida huwa hauathiri P&L hadi zimetumika na kuonekana kama Gharama ya Bidhaa Zinazouzwa, lakini manunuzi hayo hupunguza pesa taslimu, mara nyingi, muda mrefu kabla ya kuliwa.

3. Kadiri unavyoendelea kukua, Ununuzi na Gharama zitaongezeka haraka, lakini Mauzo na Makusanyo kwa ujumla huchelewa. Hii ddiyo maana ni muhimu kuangalia kwa karibu pesa zako.

BUSINESS SENSE

Biashara inazingatia zana za ngazi zinazofuatwa na wajasiriamali au wamiliki wa Biashara Ndogo.

4. Vilevile Kuangalia mtiririko wako wa pesa hukuwezesha kutazama mbele na kutarajia maumivu ya kukua au, katika kesi ya janga au suala lingine la nje, fikiria hatua za kubana matumizi na kupanga mikakati ya kuvuka vipindi hivi.

- Unaweza kufanya kazi na wachuuzi ili kuchelewesha malipo.
- Unaweza kufanya kazi na benki yako kuchelewesha au kuahirisha malipo au kufanya malipo ya riba pekee.

- Unaweza kufanya kazi na wateja ili kuendeleza masharti ya malipo.
- Kuwa na wiki 13 au zaidi za mtiririko wa pesa unaofuatiwa kwa karibu huweka imani kwa wadai wako kwamba unadhhibiti.

5. Daima waambie wadai/wabenki wako KILA KITU. Usishike habari mbaya au za kukatisha tamaa kwa matumaini kwamba kitu kitaboresha. Kadiri wanavyojua ndivyo wanavyoweza kusaidia.

6. Kwa nini wiki 13? Ni urefu wa robo cha mwaka, kwa hivyo ni kipindi cha kipimo kinachofaa. Kielezo cha Mtiririko wa Pesa cha Wiki 13 kinapatikana katika Msururu huu katika miundo miwili: marejeleo ya kuona ya pdf pamoja na faili ya Excel inayoweza kuhaririwa unayoweza kupakua ili kukuwezesha kuingiza data yako na kuchunguza mtiririko wa pesa za biashara yako.

Business Sense ni chanzo kisicho na fujo cha habari ambacho huingia moja kwa moja kwenye moyo wa kile ambacho wamiliki wa biashara ndogo wanahitaji: zana muhimu na nyenzo za habari kusaidia biashara zao kukua. Mfululizo huu ukiandikwa na timu yetu ya wakufunzi wa biashara, unashiriki uzoefu wao wa miongo kadhaa katika maeneo kama vile fedha, shughuli, mauzo na masoko, rasilimali watu, uongozi na utawala. Business Sense/ Umaana Wa Biashara imeundwa ili kuwapa wajasiriamali na wafanyabiashara wadogo wadogo katika sekta mbalimbali, zikiwemo kilimo, misitu, usimamizi wa taka, nishati mbadala, na teknolojia ya mazingira, pamoja na mapendekezo na ushauri wa kivitendo ili kusaidia biashara zao sio tu ziendeleo bali zistawi.

Mafunzo yetu ya usimamizi wa biashara na Mwongozo wa Nyenzo ya Sense ya Biashara imeundwa ili kuharakisha ukuaji wa biashara tunazofanya nazo kazi na kupanua uwezo wa uongozi wa wajasiriamali wanaomiliki na kusimamia biashara hizi.

Tungependa Kukusaidai Wewe na Biashara yako

Mfuko wa Kazi Endelevu wa Vermont unatoa mafunzo maalum ya usimamizi wa biashara, usaidizi wa ujasiriamali, na mafunzo ili kuwaweka wajasiriamali wanaoishi Vermont na wamiliki wa biashara ndogo ndogo katika sekta zetu za soko zilizoteuliwa kwa ukuaji na mafanikio ya muda mrefu. Tunashirikiana na serikali ya jimbo, biashara za sekta binafsi na mashirika yasiyo ya faida ili kujenga mustakabali mzuri wa kiuchumi, kijamii na kiikolojia wa Vermont. Jifunze zaidi katika [VSJF.org](https://www.vsjf.org) kwa kusahirikiana na Mfuko wa Kazi Endelevu wa Vermont. Tunakusihii uendelea kujifunza zaidi kwenye mafunzo haya.

Vermont Sustainable Jobs Fund

Accelerating Sustainable Economic Development

Jifunze zaidi

BUSINESS SENSE

Biashara inazingatia zana za ngazi zinazofuatwa na wajasiriamali au wamiliki wa Biashara Ndogo.

INAYOFUATA NI MSURURU WA ELIMU YA KIFEDHA INAO JADILI
UMUHIMU WA TAARIFA ZA FEDHA KATIKA BIASHARA.

Madhumuni ya Udhibiti wa Biashara

Kwa nini jambo hili ni muhimu?

Udhibiti wa biashara ni michakato ya akili, taratibu na ulinzi unaolinda kampuni yako dhidi ya maamuzi au vitendo visivyo na taarifa au visivyofaa vinavyofanywa na mwanachama yeyote wa timu. Unapokuza biashara yako, unataka timu yako ya usimamizi pamoja na wafanyakazi wako wawe na ujuzi na mamlaka ya kukamilisha kazi bila kuendesha kila kitu nyuma yako. Udhibiti wa biashara huwawezesha wafanyakazi kutekeleza uamuzi wao na kutumia busara ikiwa umewawezesha kwa kanuni za msingi, maoni na mifumo wanayohitaji kufanya kazi yao bora zaidi. Kama kitengo maalum cha biashara yako, vidhibiti vya biashara na SOP huwezesha na kusaidia utendakazi wa wafanyakazi wako, hakikisha ubora wa bidhaa na uthabiti huku ukiondoa uzembe na upotevu, na kuimarisha utamaduni wa uboreshaji na ukuaji endelevu katika shirika lako lote.

Vermont Sustainable Jobs Fund

Udhibiti wa Biashara

Udhibiti wa Ndani ni kazi ya shughuli za kifedha. Kwa hivyo Vidhibiti vya Biashara ni nini? Udhibiti wa biashara ni mchakato, mazoezi, sera, zana au mfumo wowote unaotumika kuruhusu usimamizi kulinda dhidi ya kutofautiana, ukosefu wa uwajibikaji na ubadhirifu. Vidhibiti vingi vya biashara vinachukuliwa kuwa sehemu ya mbinu bora. Utakachogundua baada ya muda ni kwamba Udhibiti wa Biashara yako una athari kubwa kwenye uzoefu wako wa biashara. Ikiwa unachukua udhibiti wa biashara kwa umaakini, na kujiweka mwenyewe na wafanyakazi wako kuwajibika, utapata kwamba wafanyakazi wako pia watawachukulia kwa umaakini.

Hii hapa ni baadhi ya mifano ya Udhibiti wa Biashara:

1. Taratibu za Kawaida za Uendeshaji (SOPs)

Hiki ni chombo zaidi kuliko udhibiti wa mchakato, lakini kiko juu ya orodha kwa sababu ni mbinu au udhibiti wa mchakato na kiini cha uthabiti na ufanisi. Unapoanzisha michakato katika biashara yako, andika mchakato huo na uhakikishe kuwa unafanywa kwa njia sawa kila wakati. Iwapo kuna vighairi katika SOP hii, basi ziandike ili isipokuwa tu zile zile ndizo zinazokubalika.

2. Mpango Mkakati

Upangaji Mkakati kimsingi ni mchakato wa kuweka malengo ya biashara na mipango mahususi ya kufikia malengo hayo. Mpango Mkakati ni ramani ya barabara, yenye dhamira ya wazi ya kuelekeza rasilimali ili kufikia malengo yaliyotajwa. Malengo yanapaswa kuwa mahususi, yanayoweza kupimika, yanayoweza kufikiwa, yanafaa na yanaendana na wakati, au SMART. Pata

maelezo zaidi kuhusu malengo ya SMART katika Mwongozo wetu wa Uendeshaji wa Biashara.

3. Udhibiti wa Fedha

Udhibiti wa Fedha ni mpana zaidi kuliko Udhibiti wa Ndani. Udhibiti wa Fedha unajumuisha mchakato wa kuunda bajeti na kufanya ukaguzi wa mara kwa mara wa mabadiliko ili kubaini kama kampuni iko kwenye njia ya kufikia nia yake iliyotajwa. Bajeti inatoa maarifa kuhusu utendakazi wa biashara na inaruhusu muda wa kurekebisha mipango na/au mbinu ili kufikia malengo ya kila mwaka. Bajeti mara nyingi hujumuisha malengo muhimu ya mapato, gharama na faida ya msingi. Iliyo jumuishwa katika Udhibiti wa Fedha ni Kusimamia Gharama na Matumizi, Malipo Sanifu, Uchambuzi wa Kesi za Biashara au Marejesho ya Uwekezaji kwa Matumizi ya Mtaji. Popote kunapokuwa na shughuli ambayo hufanyika mara kwa mara, tengeneza SOP ili kuwaongoza wafanyakazi juu ya njia unayotaka shughuli hizi zifanywe, na kisha ufuatilie mara kwa mara maendeleo yao na matokeo.

4. Usimamizi wa Utendaji

Haya ni makubaliano yaliyoanzishwa, mara nyingi kila mwaka na wafanyakazi wako kwa kuzingatia malengo yao mahususi na kuhusiana na maelezo yao ya kazi na uainishaji wa kazi. Kutathmini utendakazi wa mfanyakazi dhidi ya malengo hayo ili kufikia malengo ya jumla ya biashara ni muhimu kwa kuridhika na mafanikio ya wafanyakazi wako pamoja na mafanikio na utamaduni wa shirika lako.

5. Usimamizi

Hii inahusisha uangalizi wa kila siku wa utendaji wa mfanyakazi ili kuongeza tija, ufanisi na ubora wa kazi. Timu inapokuza ustadi na ufanisi, muda mdogo

BUSINESS SENSE

Biashara inazingatia zana za ngazi zinazofuatwa na wajasiriamali au wamiliki wa Biashara Ndogo.

unaweza kutumika katika uangalizi wa kila siku, kuwezesha timu ya usimamizi na wafanyakazi kufanya kazi katika kuboresha mifumo na utendakazi endelevu.

6. Rasilimali Watu

Kuajiri watu sahihi ni mojawapo ya njia bora za kulinda biashara yako na kuiweka imara. Tengeneza wasifu wa uzoefu wa biashara ili kusaidia kutambua watahiniwa bora wa kazi. Baada ya kufanya kazi na mfanyakazi ili kuboresha utendaji wao, usisite kumwacha mfanyakazi huyo aende ikiwa utendaji unaendelea kuwa duni.

7. Udhhibiti wa Mchakato wa Mauzo

Njia rahisi ya kuuza kitu mara nyingi ni kwa kupunguza bei. Kuna haja ya kuwa na mchakato uliowekwa wazi ambapo muuzaji anaweza kupiga simu hiyo, kwa kuhusika, angalau, kwa meneja wa mauzo na haswa mtu wa fedha. Kwa kudhibiti bei halisi, unaepuka kutoa kiasi ili kufanya mauzo.

8. Mchakato wa Huduma kwa Wateja

Je, unaendeleaje machoni pa mteja wako? Tengeneza SOP kwa ajili ya kuwasaidia wawakilishi wa huduma kwa wateja kudhibiti mwingiliano wa wateja

na kuendelea kushughulikia mafunzo ya uwakilishi wa huduma kwa wateja ili kujumuisha uigizaji dhima ili kukabiliana na changamoto mpya zinapojitokeza.

9. Ghala na Usafirishaji

Tengeneza SOP's ili kufafanua jinsi malighafi na hesabu inavyopokelewa kwenye ghala na jinsi bidhaa zinavyosafirishwa kwa wateja. Katika biashara ndogo ndogo, wasimamizi wakuu wanaweza kuingia kwenye ghala na kunyakua vitu kadhaa ili kumpa mteja. Unatoa kiasi gani? SOP inaweza kutengenezwa ambayo ghala itazalisha ankara isiyo na gharama kuwa "bili" kwa idara maalum, kwa mfano mauzo au masoko. Kwa njia hii, tabia ya "kunyakua na kutoa" inaweza kufuatiliwa na gharama yake ya kweli kutathminiwa, na usimamizi wa hesabu unahakikishwa.

10. Usafiri na Burudani

Je, unaruhusu mameneja na/au wafanyakazi kutumia kiasi gani kununua chakula wanaposafiri kwa ajili ya biashara? Je, una sheria kuhusu usafiri wa anga (kwa mfano Uchumi kwa safari nyingi za ndege za ndani, lakini Biashara kwa safari za ndege zinazozidi

saa nne na usafiri wa kimataifa)? Kutengeneza SOP kuhusu mada hii kunakuza uelewa wa wazi na uwajibikaji katika biashara nzima.

11. Uhasibu wa Gharama

Huu ni mchakato muhimu unaotumiwa na wasimamizi kukamata jumla ya gharama ya uzalishaji ya kampuni kwa kutathmini gharama zinazobadilika na zisizobadilika. Gharama zinazobadilika ni zile zinazongezeka na kupungua kwa kiasi cha mauzo. Gharama zisizohamishika ni zile ambazo ni za kudumu bila kujali kiasi cha mauzo. Baada ya kuchanganuliwa, jumla ya gharama ya uzalishaji ya kampuni hutoa msingi wa bajeti na utendaji unaofuata unaweza kupimwa dhidi yake. Ukitengeneza vidhibiti vya mchakato na kuviweka pamoja na SOP utakuwa umewaonyesha wafanyakazi matarajio ni nini na jinsi ya kufanya shughuli za biashara ipasavyo. Hii itakuokoa wakati, pesa, na kufadhaika..

Business Sense ni chanzo kisicho na fujo cha habari ambacho huingia moja kwa moja kwenye moyo wa kile ambacho wamiliki wa biashara ndogo wanahitaji: zana muhimu na nyenzo za habari kusaidia biashara zao kukua. Mfululizo huu ukiandikwa na timu yetu ya wakufunzi wa biashara, unashiriki uzoefu wao wa miongo kadhaa katika maeneo kama vile fedha, shughuli, mauzo na masoko, rasilimali watu, uongozi na utawala. Business Sense/ Umaana Wa Biashara imeundwa ili kuwapa wajasiriamali na wafanyabiashara wadogo wadogo katika sekta mbalimbali, zikiwemo kilimo, misitu, usimamizi wa taka, nishati mbadala, na teknolojia ya mazingira, pamoja na mapendekezo na ushauri wa kivitendo ili kusaidia biashara zao sio tu zielelee bali zistawi.

Mafunzo yetu ya usimamizi wa biashara na Mwongozo wa Nyenzo ya Sense ya Biashara imeundwa ili kuharakisha ukuaji wa biashara tunazofanya nazo kazi na kupanua uwezo wa uongozi wa wajasiriamali wanaomiliki na kusimamia biashara hizi.

Tungependa Kukusaidai Wewe na Biashara yako

Mfuko wa Kazi Endelevu wa Vermont unatoa mafunzo maalum ya usimamizi wa biashara, usaidizi wa ujasiriamali, na mafunzo ili kuwaweka wajasiriamali wanaoishi Vermont na wamiliki wa biashara ndogo ndogo katika sekta zetu za soko zilizoteuliwa kwa ukuaji na mafanikio ya muda mrefu. Tunashirikiana na serikali ya jimbo, biashara za sekta binafsi na mashirika yasiyo ya faida ili kujenga mustakabali mzuri wa kiuchumi, kijamii na kiikolojia wa Vermont. Jifunze zaidi katika [VSJF.org](https://www.vsjf.org) kwa kusahirikiana na Mfuko wa Kazi Endelevu wa Vermont. Tunakusihii uendelea kujifunza zaidi kwenye mafunzo haya.

Vermont Sustainable Jobs Fund

Accelerating Sustainable Economic Development

[Jifunze zaidi](#)

BUSINESS SENSE

Biashara inazingatia zana za ngazi zinazofuatwa na wajasiriamali au wamiliki wa Biashara Ndogo.

INAYOFUATA NI MSURURU WA ELIMU YA KIFEDHA INAO JADILI UMUHIMU WA TAARIFA ZA FEDHA KATIKA BIASHARA.

Madhumuni ya Udhibiti wa Ndani

Kwa nini jambo hili ni muhimu?

Biashara huweka udhibiti wa ndani, au taratibu na michakato ya kifedha, kama hatua dhidi ya makosa na kama chombo cha kukuza uwajibikaji, kulinda maslahi ya kampuni na kuhakikisha uadilifu wa data ya kifedha. Udhibiti madhubuti wa ndani unaweza kuboresha ufanisi na utendakazi huku pia ukihakikisha ripoti sahihi ya fedha wakati wa ukaguzi wa ndani au nje. Ni muhimu kukumbuka kuwa udhibiti wa ndani ni wa kipekee kwa kila biashara na umeundwa kulingana na ukubwa na muundo wa kampuni. Udhibiti wa ndani haushughulikii tu hatari kwa kampuni bali pia hupunguza utokeaji wa gharama au juhudi zisizo za lazima zinazopoteza rasilimali za aina yoyote.

Vermont Sustainable Jobs Fund

Udhibiti wa Ndani

Udhibiti wa Ndani unaweza kuonekana kwa wengine kama "shirika," sio jambo la ujasiriamali au biashara ndogo. Ukweli ni kwamba Udhibiti wa Ndani ni muhimu katika biashara yoyote katika ngazi yoyote. Utata unaweza kuwa tofauti, lakini kuwepo kwa vidhibiti ni muhimu bila kujali ukubwa wa biashara yako. Kwa kifupi, madhumuni ya msingi ya udhibiti wa ndani ni kupunguza hatari na kulinda mali, kuhakikisha usahihi wa rekodi, kukuza ufanisi wa utendaji kazi, na kuhimiza ufuasi wa sera, kanuni na sheria za kampuni zinazoongoza uendeshaji wa biashara. Ni mifano gani ya kawaida ya udhibiti wa ndani?

Ni mifano gani ya kawaida ya udhibiti wa ndani?

1. Mgawanyo wa Wajibu - Hata katika biashara ndogo ni muhimu kugawanya majukumu ya uhasibu kati ya watu mbalimbali ili kupunguza hatari ya makosa na udanganyifu kama mfumo wa udhibiti wa msingi. Mtu anayetayarisha hundi za mishahara hapaswi kusaini hundi za mishahara. Vile vile Mtu anayetayarisha ripoti za fedha hafanyi amana za fedha na/au manunuzi. Katika kampuni ndogo ambapo hakuna watu wa kutosha kutenganisha majukumu ipasavyo, mtu wa pili anapaswa kukagua shughuli au kutuma kama njia ya kuangalia na kusawazisha ili kupunguza hatari.

2. Udhibiti wa Ufikiaji - Huyu kimsingi ni nani anapata funguo za jengo, ana uwezo wa kufikia viwango tofauti vya programu ya uhasibu na/au Enterprise Resource Planning (ERP), ana kadi ya mkopo, pamoja na kabati za faili za kufunga au vyumba vya kuhifadha. habari nyeti na/au malighafi ya thamani au orodha. Katika kuanzisha au biashara ndogo, vidhibiti hivi vya ufikiaji vinaweza kuhisi kutaabisha utamaduni wako unapoundwa kwa kuaminiana na kuheshimiana. Udhibiti wa ufikiaji hauhusu uaminifu, bali unahusu kanuni za nidhamu za biashara zinazodumisha thamani ya kampuni yako.

3. Idhini Zinazohitajika - Hii inahusiana na kuteua wafanyikazi fulani (ikiwezekana meneja au msimamizi) ambao wanaweza kuidhinisha shughuli za kila siku au wakati haupo. Uidhinishaji unaweza kuhitajika kwa ununuzi unaozidi kiasi fulani cha dola, au matumizi yoyote.

4. Ukaguzi wa Mali - Ukaguzi wa viwango vya hesabu mara kwa mara ni muhimu ili kuhakikisha kuwa una malighafi na orodha ya bidhaa zilizokamilishwa zinazohitajika kwa uendeshaji wa kila siku, na kudhibiti wizi. Kukagua pesa ndogo ndogo au makusanyo pia ni mazoezi muhimu ya biashara, na inaonyesha umuhimu wa usahihi, bidii na ukali kwa wafanyikazi wote.

BUSINESS SENSE

Biashara inazingatia zana za ngazi zinazofuatwa na wajasiriamali au wamiliki wa Biashara Ndogo.

5. Hati Sanifu - Ikiwa una fomu sawa ya ulipaji wa gharama, ulipaji kwa ujumla, ankara, ununuzi, n.k., itakuwa rahisi kufuatilia na kuelewa ni wapi pesa huenda. Kusawazisha fomu na taratibu kutasaidia kuboresha ufanisi wako wa kiutendaji kwa ujumla, na kumwezesha mtunza hesabu wako, mhasibu, au CPA kuainisha gharama ipasavyo wakati wa kuunda gharama zako za bidhaa na kategoria za gharama..

6. Mizani ya Majaribio - Programu nyingi za uhasibu huruhusu kuunda salio la majaribio. Udhhibiti huu rahisi wa uhasibu hufanya rekodi ya ndani ya madeni na mikopo yote, na inaweza kumsaidia mtunza hesabu au mhasibu wako kutambua makosa au bidhaa zilizoainishwa vibaya kwa wakati ufaao wakati muamala unakumbushwa kwa urahisi zaidi.

7. Maelewano - Kusawazisha akaunti yako ya hundi, kusawazisha ada za kadi ya mkopo, na kuainisha vizuri gharama kwa kategoria zinazofaa za gharama, na kutekeleza ulinganishaji wa njia tatu yote ni mifano ya udhibiti wa ndani. Ulinganishaji wa njia tatu ni kuchukua tu agizo la ununuzi (au uamuzi wa kununua), ankara na risiti, na kulinganisha

na bidhaa inapokelewa. Kabla ya kuagiza mtandaoni huu ulikuwa utaratibu uliopangwa zaidi. Vile vile unapoagiza kutoka kwa wachuuzi mbalimbali wa mtandaoni huwa hakuna njia ya kawaida ya kuagiza ununuzi. Kwa mfano, ukiingia kwenye Amazon na kuweka agizo, kimsingi umekamilisha agizo la ununuzi na kulipia kwa wakati mmoja. Hata hivyo, ikiwa bidhaa iliyoagizwa haitasafirishwa au kuchelewa huenda usitambue na kuagiza nyingine. Kufanana kwa njia tatu kutakusaidia kutaepukana na jambo hili.

8. Hifadhi Nakala za Data - Ingawa unaweza kuchagua kutohifadhi nakala ya kompyuta yako ya kibinafsi, ni muhimu uhifadhi nakala za kompyuta za biashara yako na mfumo wa uhasibu. Teknolojia hupata hitilafu, viuzi vya mtandao hufanya mara kwa mara, huhakikisha kuwa una nakala. Pia Kuhifadhi nakala ya data yako kunapaswa kufanywa kila siku.

Baadhi ya makampuni huchagua pia kuhifadhi nakala kwenye diski kuu ya nje ambayo huhifadhiwa nje ya tovuti kila wiki kwa ajili ya bima ya ziada. Pia, wewe na wafanyakazi wako mnahitajika kujitayarisha kuchukua hatua unapotambua tatizo au kugundua shughuli za kutiliwa shaka. Njia nyingine ni kwamba

Kila mtu anapaswa kujua ni nani anaweza kuzungumza naye anaposhuku hitilafu au shughuli mbaya imetokea. Wakati mwingine utakuata kwamba ni vigumu kuficha mambo ya siohusu kila mtu katika biashara yako, kila jitihada za kuhakikisha kutokujulikana zinapaswa kufanywa.

Wakati hitilafu imetokea, inaweza kuwa tatizo pekee; inaweza kuwa dalili kwamba mafunzo zaidi yanahitajika. Jambo muhimu ni kwamba udhibiti wako wa ndani ulinasa hitilafu kabla ya kusambaratika. Wakati shughuli mbaya imefanyika, utakuwa na uamuzi wa kufanya juu ya kumu simamisha mfanyakazi. Hata hivyo Kila hali ni tofauti, lakini jambo moja ni kweli kwa ujumla ... kadiri unavyoamua haraka ndivyo bora sio tu kwa mfanyakazi bali kwa biashara yako na wafanyakazi wako wengine.

Business Sense ni chanzo kisicho na fujo cha habari ambacho huingia moja kwa moja kwenye moyo wa kile ambacho wamiliki wa biashara ndogo wanahitaji: zana muhimu na nyenzo za habari kusaidia biashara zao kukua. Mfululizo huu ukiandikwa na timu yetu ya wakufunzi wa biashara, unashiriki uzoefu wao wa miongo kadhaa katika maeneo kama vile fedha, shughuli, mauzo na masoko, rasilimali watu, uongozi na utawala. Business Sense/ Umaana Wa Biashara imeundwa ili kuwapa wajasiriamali na wafanyabiashara wadogo wadogo katika sekta mbalimbali, zikiwemo kilimo, misitu, usimamizi wa taka, nishati mbadala, na teknolojia ya mazingira, pamoja na mapendekezo na ushauri wa kivitendo ili kusaidia biashara zao sio tu ziendelee bali zistawi.

Mafunzo yetu ya usimamizi wa biashara na Mwongozo wa Nyenzo ya Sense ya Biashara imeundwa ili kuharakisha ukuaji wa biashara tunazofanya nazo kazi na kupanua uwezo wa uongozi wa wajasiriamali wanaomiliki na kusimamia biashara hizi.

Tungependa Kukusaidai Wewe na Biashara yako

Mfuko wa Kazi Endelevu wa Vermont unatoa mafunzo maalum ya usimamizi wa biashara, usaidizi wa ujasiriamali, na mafunzo ili kuwaweka wajasiriamali wanaoishi Vermont na wamiliki wa biashara ndogo ndogo katika sekta zetu za soko zilizoteuliwa kwa ukuaji na mafanikio ya muda mrefu. Tunashirikiana na serikali ya jimbo, biashara za sekta binafsi na mashirika yasiyo ya faida ili kujenga mustakabali mzuri wa kiuchumi, kijamii na kiikolojia wa Vermont. Jifunze zaidi katika [VSJF.org](https://www.vsjf.org) kwa kusahirikiana na Mfuko wa Kazi Endelevu wa Vermont. Tunakusihii uendelee kujifunza zaidi kwenye mafunzo haya.

Vermont Sustainable Jobs Fund

Accelerating Sustainable Economic Development

[Jifunze zaidi](#)

BUSINESS SENSE

Biashara inazingatia zana za ngazi zinazofuatwa na wajasiriamali au wamiliki wa Biashara Ndogo.

INAYOFUATA NI MSURURU WA ELIMU YA KIFEDHA INAO JADILI UMUHIMU WA TAARIFA ZA FEDHA KATIKA BIASHARA.

Maelezo ya Utendaji Kazi

Kwa nini jambo hili ni muhimu?

Timu dhabiti ya kifedha ambayo inajumuisha CFO, mtawala, mhasibu na mtunza hesabu waweza kukuza biashara yako kwa njia ambazo hujawahi kufikiria. Bila shaka, idadi halisi ya wafanyakazi kwenye timu ya fedha inategemea mahitaji na faida ya biashara yako. Ingawa unaweza kujua mwelekeo unaotaka biashara yako iende katika siku zijazo, timu ya fedha ina utaalumu wa kuvunja maono hayo ya muda mrefu kwa kuweka hatua za vitendo na ratiba ya matukio halisi, na kukusaidia katika kutengeneza mifumo muhimu kwa udhibiti wa ndani, iwe hesabu, ununuzi au ubora wa mchakato. Wakati Mwingine, mbinu muhimu zaidi ya kushughulikia mahitaji ya kifedha ya biashara yako ni kujitambua na kuwa na ukweli wazi ili kubaini ikiwa unawekeza ipasavyo katika sehemu hii muhimu ya biashara yako.

Uamuzi huu utaweza kuonekana kwa faida yako, uwezo wako wa kukopa pesa, na kiwango chako cha mafadhaiko kila siku. Ingawa unaweza kujikuta unajishughulisha kutimiza picha kubwa, kumbuka ni vitu vidogo vidogo ambavyo vitakufikisha hapo, na timu nzuri ya kifedha daima ina macho yake kwenye maelezo.

Vermont Sustainable Jobs Fund

Viwango tofauti za Uhasibu wa Biashara

Tofauti kati ya CFO, mtawala, mhasibu, na mtunza hesabu huonyesha kiwango cha ujuzi wa uhasibu na uwezo wa kufanya maamuzi huru kuhusu kuunda na kutafsiri taarifa za kifedha, pamoja na ujuzi wa masuala ya kifedha, lakini yasiyo ya uhasibu.

Mashirika mengi yanahitaji ujuzi wa mtawala lakini hayawezi kumudu kuajiri mtunza hesabu wa ziada au mhasibu. Matokeo yake, karibu nafasi yoyote ya juu zaidi inaweza kujumuisha yale ya chini.

Hata hivyo, wafanyakazi wadogo wa uhasibu huleta changamoto kwa udhibiti wa ndani. Kwa kuwa wamiliki na wasimamizi wana jukumu kamili la uadilifu na usalama wa rekodi za kifedha za biashara, ni muhimu kwamba suala hili lishughulikiwe.

Udhibiti wa ndani na taratibu za uhasibu huzuia ubadhirifu na mkanganyiko mdogo ambao ni wa wafanyakazi sio juu ya kazi ya

kuunda nyaraka hizi, mshauri anaweza kuajiriwa kuunda nyaraka na kutoa mafunzo kwa wafanyakazi ili kuhakikisha matumizi yao. Nimuhimu kujua, kuaminiana SI udhibiti wa ndani.

Ingawa sio asili ya kifedha kabisa, biashara zinazoanzishwa na biashara zingine ndogo ndogo zinahitaji kuwa na watu ambao wanaweza kuunda mifumo ya udhibiti wa hesabu, ununuzi na usindikaji wa ubora. Kingineko nikwamba, ukuzaji wa mifumo mara nyingi huangukia kwa Meneja wa Ofisi/Mtunza hesabu ambaye anaweza kuwa na ujuzi mdogo zaidi wa kutengeneza mifumo.

Pia, ujuzi mzuri wa kufanya kazi wa Microsoft Excel ni muhimu kwa wafanyakazi wowote wa usimamizi wa fedha au ofisi. Haitoshi kwa wafanyakazi wa uhasibu kuwa tegemezi na/ au mdogo kwa programu ya uhasibu ya nje ya rafu kwa mahitaji yote. Ujuzi wa Kanuni za Uhasibu Zinzokubalika kwa Ujumla (GAAP) na mfanyakazi wa ndani anayehusika na fedha za kampuni hupendelewa. Hata hivyo, ikiwa mfanyakazi ana msingi mzuri katika kanuni za msingi za uhasibu - uthabiti, nyenzo, na uhafidhina, basi hii inaweza kutosha katika nyanja ya uhasibu. Muhimu zaidi kwa biashara nyingi ndogo ndogo ni vyema kuuliza maswali, kuwa na mtazamo wa kutatua matatizo, na mwelekeo wa maendeleo ya mifumo.

Maswali kama, "Tunapaswa kufuatilia nini?" na "Tunawezaje kufanya hivyo vyema zaidi?" ni muhimu zaidi kuliko kujua pointi bora za GAAP. Hata hivyo, hadi biashara iweze kuwa na CFO kwa wafanyakazi, ni muhimu kushirikiana na kampuni nzuri ya uhasibu, na kuwa na uhusiano mzuri kati ya mfanyakazi wa fedha na CPA.

BUSINESS SENSE

Biashara inazingatia zana za ngazi zinazofuatwa na wajasiriamali au wamiliki wa Biashara Ndogo.

Yafuatayo ni kazi za msingi zinazofanywa na aina nne za wafanyakazi wa kifedha.

Mtunza Hesabu:

Ana uwezo wa kuingiza data kwa usahihi, kuunda taarifa ya fedha, na ujuzi wa kusahihisha maingizo yasiyo ya kawaida, nje ya salio. Pia, Inapaswa kujua na kuelewa tofauti kati ya msingi wa fedha na njia ya nyongeza (accrual), na ambayo itatumika kwa biashara. Maarifa mazuri ya kazi ya Excel ikiwa ni pamoja na matumizi ya fomula ni muhimu.

1. Mtunza hesabu pia huhifadhi vitabu vya maandishi asilia, pamoja na:
  - Jarida la akaunti zinazolipwa
  - Jarida linaloweza kupokea akaunti
  - Jarida la Mishahara (maelezo, ikiwa yamefanywa ndani ya nyumba, au maingizo ya mara kwa mara kwenye leja Kuu)
  - Majarida ya gharama
2. Huingiza maingizo ya kila mwezi yanayojirudiarudia, k.m., kushuka kwa thamani, malimbikizo na mabadiliko, n.k.
3. Hupatanisha akaunti za benki, akaunti zinazolipwa na akaunti zinazopokelewa.
4. Huandaa na kuweka ushuru wa mishahara.
5. Huendesha taarifa za kuzeeka za A/P na A/R ili kuhakikisha malipo ya haraka ya mkusanyo wa awali na kwa wakati unaofaa wa matoleo mapya.
6. Hutayarisha rasimu ya taarifa za fedha.

Ikiwa biashara haiwezi kumudu wafanyakazi wa uhasibu wenye ujuzi zaidi kuliko mtunza hesabu, mtunza hesabu anapaswa kuwa katika mawasiliano ya mara kwa mara (yaani, kila mwezi) na kampuni ya CPA ili kukagua matokeo ya uhasibu ili usimamizi uweze kuarifiwa kuhusu masuala ambayo yanaweza kuwa matatizo. Si vyema wala si busara kwa

BUSINESS SENSE

Biashara inazingatia zana za ngazi zinazofuatwa na wajasiriamali au wamiliki wa Biashara Ndogo.

Mhasibu:

Ana uwezo wa kutumia ujuzi fulani wa GAAP kwenye taarifa za fedha, kuchanganua matokeo na doa makosa na matokeo ya kutiliwa shaka.

1. Wajibu wa msingi kwa daftari la jumla.
2. Inasimamia watunza hesabu na/au makarani wa uhasibu.
3. Hukagua salio la leja ya jumla dhidi ya vitabu vya ingizo asili, hufanya kazi na mtunza hesabu ili kupatanisha tofauti.
4. Hukagua majalada ya mishahara na malipo ya kodi.
5. Huweka ratiba za maingizo na malimbikizo ya jarida mbalimbali za kila mwezi, kama vile mali zisizobadilika na uchakavu, gharama za bima, n.k.
6. Hutayarisha maingizo ya majarida yasiyo ya mara kwa mara kulingana na miamala isiyo ya kawaida.
7. Hufanya malipo ya mkopo.
8. Inadumisha mfumo wa uhasibu wa gharama.
9. Huandaa makadirio ya amana za ushuru.
10. Hutayarisha taarifa za fedha kwa ajili ya ukaguzi. Kama Mtunza hesabu, Mhasibu kwa ujumla anahitaji uangalizi unaofaa kuhusu kufanya maamuzi.

Kidhibiti:

Anafanya kazi kama afisa mkuu wa uhasibu wa shirika. Inapaswa kujua jinsi ya kutekeleza GAAP kikamilifu, kusimamia matokeo ya kuchakata data, kufunga seti changamano ya vitabu, na kuandaa taarifa ya fedha kwa ajili ya matumizi ya watu wengine, ikijumuisha wanahisa na wakopeshaji.

1. Hukamilisha, kuidhinisha na kutoa taarifa za fedha za mara kwa mara, zilizofanuliwa kwa maelezo ya uchanganuzi.
2. Mapitio ya matumizi sahihi ya GAAP.
3. Hudhibiti kodi na majalada ya kodi, ikijumuisha kodi ya mapato ya kampuni.
4. Huandaa bajeti, ripoti za bajeti za kila mwezi, makadirio ya mtiririko wa pesa.
5. Inasimamia na kurekebisha mfumo wa uhasibu wa gharama.
6. Inasimamia mifumo ya teknolojia ya habari.
7. Hufunga vitabu kila mwaka na hutayarisha ripoti ya mwaka.
8. Hutumika kama kiunganishi cha msingi na wahasibu/wakaguzi wa nje.

BUSINESS SENSE

Biashara inazingatia zana za ngazi zinazofuatwa na wajasiriamali au wamiliki wa Biashara Ndogo.

Afisa Mkuu wa Fedha (CFO):

Nafasi hii inaweza au isiwe na usuli wa uhasibu. Hupata ufadhili kupitia benki, matoleo ya hisa, miamala ya soko la umma, n.k.; huwekeza pesa za ziada za kampuni; inasimamia masuala ya pensheni; miradi na kusimamia mtiririko wa fedha. Kimsingi, nafasi hiyo inahakikisha kuwa kuna ukwasi ambao kampuni inaweza kufanya kazi nayo. Inajumuisha utendakazi wa mtawala, lakini uwajibikaji zaidi kwa usalama wa kifedha wa biashara.

1. Mahusiano na mabenki, wanahisa wa nje.
2. Kupanga, na kupata, madeni na mtaji wa hisa.
3. Usimamizi na uwekezaji wa fedha taslimu.
4. Usimamizi wa bima na sera.
5. Usimamizi wa shughuli zote za kifedha, ikijumuisha nafasi zilizoordheshwa hapo juu.
6. Mipango ya muda mrefu na ya kimkakati na Mkurugenzi Mtendaji na timu ya usimamizi.
7. Inazalisha uwiano wa kifedha kwa Mkurugenzi Mtendaji; husaidia kwa uchanganuzi na fursa za mwelekeo wa kimkakati na maamuzi

Business Sense ni chanzo kisicho na fujo cha habari ambacho huingia moja kwa moja kwenye moyo wa kile ambacho wamiliki wa biashara ndogo wanahitaji: zana muhimu na nyenzo za habari kusaidia biashara zao kukua. Mfululizo huu ukiandikwa na timu yetu ya wakufunzi wa biashara, unashiriki uzoefu wao wa miongo kadhaa katika maeneo kama vile fedha, shughuli, mauzo na masoko, rasilimali watu, uongozi na utawala. Business Sense/ Umaana Wa Biashara imeundwa ili kuwapa wajasiriamali na wafanyabiashara wadogo wadogo katika sekta mbalimbali, zikiwemo kilimo, misitu, usimamizi wa taka, nishati mbadala, na teknolojia ya mazingira, pamoja na mapendekezo na ushauri wa kivitendo ili kusaidia biashara zao sio tu zielelee bali zistawi.

Mafunzo yetu ya usimamizi wa biashara na Mwongozo wa Nyenzo ya Sense ya Biashara imeundwa ili kuharakisha ukuaji wa biashara tunazofanya nazo kazi na kupanua uwezo wa uongozi wa wajasiriamali wanaomiliki na kusimamia biashara hizi.

Tungependa Kukusaidai Wewe na Biashara yako

Mfuko wa Kazi Endelevu wa Vermont unatoa mafunzo maalum ya usimamizi wa biashara, usaidizi wa ujasiriamali, na mafunzo ili kuwaweka wajasiriamali wanaoishi Vermont na wamiliki wa biashara ndogo ndogo katika sekta zetu za soko zilizoteuliwa kwa ukuaji na mafanikio ya muda mrefu. Tunashirikiana na serikali ya jimbo, biashara za sekta binafsi na mashirika yasiyo ya faida ili kujenga mustakabali mzuri wa kiuchumi, kijamii na kiikolojia wa Vermont. Jifunze zaidi katika [VSJF.org](https://www.vsjf.org) kwa kusahirikiana na Mfuko wa Kazi Endelevu wa Vermont. Tunakusihii uendelea kujifunza zaidi kwenye mafunzo haya.

Vermont Sustainable Jobs Fund

Accelerating Sustainable Economic Development

[Jifunze zaidi](#)